

Koncert az esti harangszó után

Soproni muzsikások Liszt bayreuthi sírjánál

Nyáron a bayreuthi Schlosskirche templomában adott Liszt előtt tisztelgő, telt házас koncertet, fellépett a Pozsonyi Pikniken, ráadásul CD megjelentetésével ünnepelte 190. születésnapját a Soproni Liszt Ferenc Szimfonikus Zenekar. Kóczán Péterrel, a társulat vezetőjével az elmúlt hónapok hazai és külföldi sikereiről, az együttes életének jelentős eseményeiről, a városban betöltött, egyre fontosabb szerepükről, a zenei életben lévő helyükről, valamint a regionális zenekari szövetségről is beszélgettünk.

■ *Hogyan kerültek Bayreuthba?*

– Hosszadalmas, három éves előkészítés előzte meg ezt a fellépést, s a felkérés gyökerei még messzebbre nyúlnak. Városunkban nagy számú német lakosság élt egészen az 1946-os deportálásokig, s három évvel ez előtt, az elhurcoltakra, kitelepítettek emlékező ünnepségre érkezett Sopronba az a német kormánybiztos, aki egyébként a bayreuthi körzet képviselője. Itt tudta meg, létezik egy soproni Liszt Zenekar, s mivel a zongoraművész-zeneszerző Bayreuthban van eltemetve, úgy vélte, jó lenne, ha egyszer eljárnánk koncertezni. A felkérés 2016-ban történt, azóta igyekeztünk mindent megszervezni ehhez a vendégszerepléshez. Nevezetes a helyszín, hiszen a Schlosskirchében Anton Bruckner

orgonált Liszt gyászmiséjén 1886-ban, s azóta minden évfordulón misét mondanak a művész lelki üdvéért, az ezt szervező alapítványt pedig annak idején még maga Cosima Wagner hívta életre. Nagy megtiszteltetést jelentett hát az együttesünk számára, hogy ezen a vasárnapi istentiszteleten muzsikálhattunk, az előtte való estén pedig hangversennyel mutatkozhattunk be. Megindító volt, amikor az esti harangszó utolsó hangjait követően Liszt Angelus! c. művével elkezdhattuk a koncertet! A Liszt-napok a Bayreuthi Ünnepi Játékok kísérőrendezvénye, s nagyon sok látogatót vonz. Mi is telt ház előtt játszhattunk. Vonózenekarral keltünk útra, Oberfrank Péter vezényletével. A programunkban Liszt kései darabja mellett – a meghívók kérésére – egy

gatói pályázata kapcsán olvasható volt itthon, és a nemzetközi zenei szakirodalomban is néhány eszmefuttatás arról, hogy mit is kellene kezdeni a XXI. században az operett műfajával. Nem meglepő, hogy van, aki a nemzeti jelleggel operál, mások az avantgard színpadi megoldások lehetőségét emelik ki, a legkevesebb szó azonban valahogy mindig a zenéről esik. Pedig még Csáth Géza naplóját sem kell olvasnunk ahhoz, hogy tisztában legyünk vele: Kálmán Imre zeneszerzői zsenialitása a saját műfajában eléri a fent is említett nagy triász teljesítményét.

A Thielemann keze alatt megvalósult produkció pont Kálmán Imre zenéjének nagyszerűségére világít rá. Szinte hihetetlen, ahogy a szigorúan klasszikus német Kapellmeister hírében álló karmester elmélyed a zenei anyagban, felszínre hozva olyan motívumokat, ellenszólamokat, amelyek a megszokott slágerparádék során korábban fel se tűntek. Az énekesek és a zenekar viszonyában a primadonna és a hőstenor mellett a zenekar nem arctalan tömeg, hanem önálló, jellegzetes karakterrel bíró hangszercsoportok, muzsikusi egyéniségek közössége, ami az ezerszer hallott dallamok kísérelőjeként szinte szárnyakat kap. Az érdekes az, hogy ez az énekesek számára is ihlető újításnak tűnik, ami

által a gyakran sematikusnak hitt operett-hősök sajátos arcú kaphatnak. Thielemann persze tudja, hogy egy újévi koncerten mivel lehet megörvendeztetni a közönséget, ám az olyan show-elemek, mint amikor például lelépve a pulpitusról az énekesekhez, vagy akár egy muzsikushoz közelebb hajol, korántsem tűnnek öncélúnak, hanem tényleg segítik a zenei anyag közvetítését – olykor azzal, hogy a gesztusok túlzott voltaival kicsit maga is időzjelbe teszi a szívzaggató melódia-áradatot.

Nem hiszem, hogy a szimfonikus zenekari koncerteknek a jövőben szerves része lenne az operett-irodalom egy-egy gyöngyszeme, mint ahogy a hazai operett-játás számára is irreális cél lenne a Thielemann féle szuperprodukció színvonalának elérése. Offenbach, és ezáltal az operett születésének kerek évfordulóján azonban mindenképp érdemes felhívni a figyelmet arra, hogy ha már úgylis sokkal többen hallgatják a Csárdáskirálynőt, mint bármely zseniális zeneszerzőnk korszakalkotó darabját, akkor a magas zenei igénnyel megszólaltatott slágereknek is lehet a közönség zenei ízlését, hangzási igényét befolyásoló hatása. Nemcsak világsztárokkal és nem csak Drezdában.

(Próhle Gergely)

Koessler-mű is szerepelt, hiszen Hans Koessler a pesti Zeneakadémia zeneszerzés tanáráként dolgozott, Liszt ajánlására, s a Scherzója valóban izgalmas darab. Emellett Hindemith egy kompozícióját adtuk elő, s Bartók Divertimentójával zártuk az előadást.

■ *Hogyan fogadták a produkciót?*

– Nagy sikert aratott, megleptük a felkérőket, hiszen amatőr együttesre számítottak, mi pedig az elvárások fölött teljesítettünk. Komolyan készültünk erre a fellépésre, s már korábban, a bérleti programunkban is előadtuk a Divertimentót.

Társulatunk számára komoly kihívás egy ilyen darab előadása, és fontos számunkra, hogy a zenekarban játszó amatőr zenészek is azt érezzék, aktív tagjai az együttesnek. Nálunk az a cél, hogy mindenki örömmel muzsikáljon, s közben a lehető legmagasabb színvonalon hangozzanak fel a darabok. A Soproni Liszt Ferenc Szimfonikus Zenekar helyt állt Bayreuthban, olyannyira, hogy a meghívók azzal váltak el tőlünk, szeretnék, ha ismét mennénk, mind a Liszt-napokra, mind pedig az egyházzenei rendezvényekre, hiszen ebben a templomban jelentős zenei élet zajlik. Dolgozunk azon, hogy visszatérhessünk.

■ *Emellett augusztusban, a Páneurópai Piknik 30. évfordulóján a Lipcsei Szimfonikusokkal közösen adhattak ünnepi koncertet a Fertőrákosi Barlangszínházban, Szokolay, Liszt és Brahms műveiből. Az est karmestere Kamp Salamon volt, szólistaként pedig Oláh Vilmos lépett pódiumra.*

– Szintén megtiszteltetést jelentett, hogy ennek a diplomáciailag is fontos ünnepi rendezvénynek mi is részesei lehettünk. Értékes tapasztalatokat szereztünk azáltal, hogy együtt muzsikálhattunk egy professzionális német zenekar művészeivel. Kamp Salamonnal pedig jó volt újra találkozni, hiszen korábban már többször dolgozhattunk együtt. Együttesünknel nagyon fontos a megfelelő lelkület megtartása, hiszen a tagságot elsősorban az intenzív zenélési kedv tartja össze. Kifelé pedig arra törekszünk, hogy a soproni identitás részévé váljon a zenekarunk. Nagy öröm, hogy az utóbbi években a város is büszke lett az együttesére, látják-hallják, hogy professzionális társulattá fejlődöttünk, s egyre gyakrabban kéri fel zenekarunkat reprezentatív fellépésekre. Így szerepelhettünk a Páneurópai Pikniken is.

■ *Sőt, a jelenlévők a CD-jükkel tértek haza...*

– Így van, az ajándékcsomag része volt. A városvezetés rendelte meg tőlünk ezt a felvételt, ezzel tisztelegve zenekarunk 190. születésnapja előtt. Az albumon Soproni József, Mozart és Takács Jenő szerzeményei szerepelnek. A legnagyobb sikerünknek azt érzem, hogy mostanra Sopron is büszke lett a Soproni Liszt Ferenc Szimfonikus Zenekarra. Nagyon jó érzés, hogy mi is

részt vehettünk ezen az ünnepségen, és még szebbé tette a jubileumunkat.

■ *Két évvel ezelőtt már készítettünk egy interjút a Zenekar újság számára, abban említette, 10 millió forintot kapnak a várostól, s örülné, ha ez a támogatás folyamatos lenne...*

– Azzá is vált, és emellett időnként kapunk konkrét rendezvényekre, utazásokra is többlet-támogatást az önkormányzattól, illetve a saját bevételeink is emelkednek évről-évre.

■ *A regionális zenekarokra szánt keretből ugyancsak kaptak pénzt?*

– Még nem, de bízunk benne, hogy onnan is érkezik majd valamikora összeg, pályázunk a jövőben. Nagyon örülünk annak, hogy a szövetség tagjai lettünk, hiszen így részeivé váltunk egy közösségnek, ahonnan hasznos ötleteket, tanácsokat kapunk. Nagy értéknek, óriási kincsnek tartom, hogy ezen a területen összetartóak az együttesek, közösen tudnak fellépni az ügyeikért. Viszont, ahogy már említettem, mi nem akarunk hivatásos együttesé válni, a szezononkénti 25-30 koncertünkkel már elértük a maximumot, mind a társulat, mind a publikum tekintetében. Illuzórikus lenne az az elképzelés, hogy Sopronban állandó zenekart lehetne működtetni, hiszen az olyan jelentős összeget igényel, amit a város nem tud vállalni. Nem is ez a cél, hogy státuszos együttesé váljunk, hiszen így is egyre fontosabb résztvevői vagyunk Sopron zenei életének.

■ *Olyannyira, hogy két új bérletsorozatuk is indult a meglévők mellett...*

– A Koraesti hangversenyek sorozata és a Liszt Ferenc Hangversenybérlet mellett a Filharmónia alsósoknak szóló koncertjein is közreműködünk, sőt a Fertőrákosi Barlangszínházban az Ótórai hangoló programjain, a Dohnányi-bérletünkben a kamaragyütteseink muzsikálnak. Fontos, hogy legyenek ilyen kis együtteseink és rendszeresen pódiumra lépjenek. Idén ezt a sorozatunkat szintén telt házak és nagy siker fogadta. Egyre többször kér fel bennünket a város ünnepi előadásokra, nemzeti ünnepeinken vagy adventi, karácsonyi koncertre. Nagyon régi, 120 éves hagyomány, hogy minden évben húsvét előtt előadjuk Haydn Krisztus hét szava a keresztfán című művét, és egyre többen kíváncsiak rá. A Kecske-templom már dugig megtelik az érdeklődőkkel. Igyekszünk is minden évben különleges vendéget hívni a darabhoz kapcsolódó szöveg és elmélkedés megtartására, jövőre Várszegi Asztrik érkezik hozzánk. A Liszt Központ mellett több koncertezésre alkalmas helyszín akad a városban, iskolák, templomok. Sokfelé akadnak lelkes iskolai énektanárok, zeneszerető plébánosok, önkormányzati képviselők, akik szívesen hívják a zenekart koncertezni, s bár nem tudják kifizetni ezeknek a fellépés-

Soproni Liszt Ferenc Szimfonikus Zenekar Bayreuthban Liszt Ferenc sírjánál

péseknek a valódi árát, örömmel megyünk hozzájuk. Mert érezzük, nemcsak az a fontos ilyenkor, hogy valaki fellépjen, hanem az, hogy a város zenekara muzsikáljon nekik. A Jereván lakótelepen például nagyon szép, remek akusztikájú modern templom épült, a környéken több tízezer olyan ember lakik, aki nem vált jegyet a Liszt Központba, viszont ha mi megyünk oda, akkor hozzájuk is el tudjuk vinni az értékes komolyzenét. Ez számunkra azért is lényeges, mert ezt a városért, az itt élőkért tesszük.

■ *Megtelik mindig a koncerthelyszín?*

– Igen, de azt is patikamérleglen kell kimérni, hogy mi minden kerüljön a programba, s milyen fellépők érkezzenek. Ezért kértük meg pl. a Ghymes együttest, hogy készítsen átíratot számunkra a dalaikból, s a következő szezonban filmzenei koncerttel is várjuk az érdeklődőket. Próbálunk nyitni az igényes könnyűzene felé, gondolva azokra, akik nem jártak korábban hangversenyekre. Persze azért is jók ezek a művek, mert általuk a zenekar megítélése is frissül, s élő marad a kapcsolatunk a közönséggel. A szakmai munkát tekintve nagyon jó, hogy rendszeresen dolgozik velünk Oberfrank Péter, aki egyben a Soproni Petőfi Színház zenei vezetője is, és olyan vendégek érkeznek hozzánk, mint Kamp Salamon vagy Johannes Wildner, a bécsi Zeneakadémia professzora.

■ *Hogy állnak az utánpótlás tekintetében?*

– Az jelent némi nehézséget, hogy minden évben mennek el fiatalok. Bekerülnek hozzánk kezdőként, és mire jól elsajátítják az együttműködés fortélyait, mennek is tovább. Mivel nincsenek státuszaink, nem tudjuk őket megtartani. Viszont annak örülünk, hogy a mi működésünk is hozzájárul ahhoz, hogy a zenei pályát válasszák a fiatalok.

■ *Egy évtized múlva már különleges jubileumot ünnepelhetnek. Mi a 10 éves terve?*

– Látjuk a profiknál, hogy milyen irányba megy a klasszikus zenei élet, így tudjuk, mi mindent lehetne még fejleszteni, javítani, például az internetes közösségi médiában. Nekem is akad még számos további tervem, ötletem, hogy még jobban menjen a munka, de a hangsúly ebben a közegben azon van, hogy minél értőbb, zeneszeretőbb közönséget nyerjünk meg a minőségi zenének, és a város számára a jövőben is értéket jelentsen egy szimfonikus zenekar működése. A mostani levegőt szeretném megőrizni, ápolni; azt az igényt, amelyben a soproniak megbecsülik ezt a fajta kultúrát, ezt az együttest. Azt szeretném, hogy mindig szükség legyen a zenére, a közös ünneplésre, ami felemeli a lelket, s hogy a zenében együttesünk mind magasabb és magasabb szintre jusson, és így ünnepelhesse 200. születésnapját.

R. Zs.